

ABSTRAKT

Předkládaná disertační práce vychází z paradigmatu nové regionální geografie, které se v geografickém myšlení prosazuje od 80. let 20. stol. Podstatou tohoto přístupu je pojetí regionu jako sociálního konstruktů, který je historicky kontingentním procesem. Region je tedy v čase vytvářen, reprodukován a posléze zaniká. Práce vychází z předpokladu, že prakticky v jakémkoliv území lze najít pluralitu regionů existující v měnících se časoprostorových kontextech (s rozdílnými mechanismy konstruování i významy). Zjednodušeně se dá hovořit o pluralitě regionálních obrazů, které jsou na jedné straně vytvářeny regionálními aktéry za určitým účelem a na straně druhé jsou vnímané a reprodukovány obyvateli uvnitř i vně regionu ve snaze porozumět okolnímu světu a potřebě najít si ve světě své vlastní místo. Motivace pro vytváření obrazů regionu mohou být různé, od pouhé manifestace svého postavení v regionálním systému, přes snahu připoutat pozornost lidí až po snahu využít potenciál regionu k naplnění vlastních mocenských aj. cílů. Jednotlivé obrazy tak mohou být chápány jako určité vrstvy regionu. Na základě jejich syntézy lze hledat obecnou představu o regionu.

Práce přispívá do diskuse o konceptualizaci regionu, regionální identity a jejich vzájemném vztahu. Konkrétně se pak snaží ověřit možnosti provádět regionalizaci na základě analýzy obecné představy o regionu (regionálního povědomí lidí, pocitu sounáležitosti s regiony a diskursu regionálních obrazů). Klíčové pro tuto práci tak není pouze vymezení a hodnocení regionů, ale především samotný proces formování, reprodukce a zániku regionů v čase. Práce navrhuje koncept regionu jako produktu sociálních vztahů, jehož podstatou je neustálá interakce tří dimenzí regionu: praktikování, (re)prezentace a představa regionu. Pro analytické potřeby práce dále navrhuje prolnutí tohoto konceptu s teorií institucionalizace regionu Anssi Paasiho. To umožňuje studovat region skrze tři základní tvary regionu: územní, symbolický a institucionální. Čtvrtý tvar (ukotvení regionu v regionálním systému) je de facto nahrazen interakcí tří dimenzí, která tak dává regionu identitu.

Dizertace je rozdělena do dvou částí. První představuje teoreticko-metodologickou diskuzi základních konceptů zejména z okruhu nové regionální geografie. Druhá je sestavena z osmi vybraných empirických studií, které jsou řazeny do následujících tematických okruhů: syntetizující články obecné povahy, empirické studie a články s přesahem k aplikacím. Potvrdilo se, že navržená koncepce regionalizace je komplexní a má své místo v přístupech nového regionalismu. Přesto ji nelze chápat jako univerzální odpověď na otázky spojené s konceptualizací regionu. Nalézt univerzální odpovědi není možné ani nezbytně nutné. Diskuse nad spleťtým fenoménem, kterým region bezesporu je, tak musí a budou pokračovat.

KLÍČOVÁ SLOVA:

nový regionalismus; regionalizace; regionální identita; institucionalizace regionu; sociální produkce regionu